

Lothar Dralle, *Slaven an Havel und Spree. Studien zur Geschichte des havellisch-wilzischen Fürstentums* (6.-19. Jhd.), Duncker und Humblot, Berlin 1981, ss. 339. Osteuropastudien der Hochschulen des Landes Hessen, Reihe 1 — Giessener Abhandlungen zur Agrar- und Wirtschaftsforschung des Europäischen Ostens, Bd. 108.

Na wstępie Autor konfrontuje dotychczasową naszą wiedzę o migracjach Słowian z wynikami badań archeologicznych na zajmującym go terenie. Z kolei zajmuje się tymiż plemionami przez pryzmat stosunków awarsko-frankijskich. Trzon analiz L. Dralle stanowi próba rekonstrukcji procesów, które doprowadziły do przeobrażenia związku wieleckiego w lutycki, oraz przemian struktury ustrojowej księstwa hawelsko-wieleckiego pod wpływem nacisków ze strony tak królestwa Niemiec, jak i rozszerzającej swe terytorium i wpływy monarchii piastowskiej. Niejako w charakterze aneksu do głównego toku wywodów dołączono rozważania nad takimi kwestiami, jak etymologia nazw Redarów i Lutycy czy związki kulturowe formujące się w łonie tych dwu grup etniczno-politycznych. Uzupełnienie właściwych wywodów stanowi 10 tabel zestawiających zasadnicze elementy wydobyte z materiału archeologicznego oraz trzy przykładowe kartograficzne ujęcia problemu. Wykorzystano w pracy ponad sto tekstów źródłowych oraz ponad 1300 publikacji w językach niemieckim (znakomita znajomość literatury NRD), polskim i czeskim.

S.R.

Gorod i gosudarstvo v drevnich obščestvach. Mieżvuzovskij sbornik, Izd. Leningradskogo Universiteta, Leningrad 1982, ss. 162.

Skromniutko wydany (m.in. ostatnią stronę tekstu wydrukowano na wewnętrznej, zaś spis treści na zewnętrznej stronie okładki) zbiór 13 tekstów wyszłych spod pióra radzieckich historyków, przeważnie wykładowców uniwersyteckich, podejmujących ważki problem wzajemnych stosunków między ośrodkami miejskimi a władzą państwową w starożytności i epoce feudalizmu. Trzy pierwsze (Ju. V. Andriejeva, E. D. Frołowa, Ju. V. Korčagina) poświęcono greckiej „polis”; piąty i szósty (G. L. Kurbatov, G. E. Lebiedieva oraz L. N. Zalivałova) Bizancjum, zaś siódmy (E. P. Głušanin) schyłkowemu antykowi na obszarach cesarstwa. Z kolei szkice czwarty, ósmy i trzynasty podejmują problem formowania się ośrodków protomiejskich u Celtów (N. S. Širokova), miast we wczesnym średniowieczu w ogólności (S. M. Štam) oraz wczesnofeudalnej Szwecji (A. A. Swanidze). Miastom staroruskim poświęcono teksty od ósmego do dziesiątego, traktujące o badaniach archeologicznych w ośrodkach północno-wschodnich (J. V. Dubov), możliwości traktowania miast staroruskich w sposób analogiczny do greckiej „polis” (J. Ja. Frojanov, którego pracę o ustroju politycznym Rusi prezentuje CPH XXXIV, 1982, z. 1), wreszcie o wzajemnych stosunkach miejskiej wspólnoty i księcia w Smoleńsku (A. Ju. Dvorničenko). Tym samym regionem, ale w czasach późniejszych (XVI-XVII w.) zajmuje się również A. Ja. Diegtiariev, rozważając problem wpływu miast na kształt ich wiejskiego zaplecza.

S.R.